

Kognisjonsutredninger av voksne

Kristine Stadskleiv
Nevropsykolog PhD
Oslo Universitetssykehus (barnehabiliteringen og NorCP)
Universitetet i Oslo (institutt for spesialpedagogikk)

For gruppen som har jobbet med CPCog-voksen

CPUP-dagarna, mandag 10. oktober 2022

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Tema

- Bakgrunn
 - Kognitiv fungering hos personer med CP
 - CPCog for barn
- CPCog-voksen
- Veien videre

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Kognitiv fungering hos personer med CP

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Ulike vanskeområder

"Cerebral palsy (CP) describes a group of disorders of the development of movement and posture, causing activity limitation, that are attributed to **non-progressive** disturbances that occurred in the developing fetal or infant brain.

The motor disorder of cerebral palsy are often accompanied by disturbances of sensation, **cognition**, communication, perception, and/or behaviour, and/or by a seizure disorder."

Rosenbaum et al., 2007

Alle har motoriske vansker, men av svært varierende omfang

Tilleggsvansker kan være:

- Cerebrale synsvansker (CVI)
- Kognitive vansker
- Talevansker og behov for ASK
- Spisevansker/reflux
- Epilepsi
- Smerter
- Økt trettbarhet
- Emosjonelle og psykiske vansker

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Kognitiv fungering hos barn med CP

- Generelt nedsatt evnenivå/intellektuell funksjonsnedsettelse: 30–40%
- Økt risiko for spesifikke vansker:
 - Visuospatial persepsjon
 - Arbeidsminne
 - Tempo
 - Eksekutiv fungering (planlegging og målsetting)
- Konsekvenser for læring på skolen (særlig matematikk) og deltakelse

(Blasco et al., 2022; Ego et al., 2015; Fluss & Lidzba, 2020; Stadskleiv, 2020)

Spastisk Dyskinetisk Ataktisk

% med IQ < 70

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Kognitiv fungering hos voksne med CP

- Svært få studier av kognitiv fungering hos voksne med CP

Noen studier er:

- Eksekutive vansker hos personer med dyskinetisk CP: inkluderer også voksne (Laporta-Hoyos et al., 2017; Pueyo, 2017)
- Tiltak for forbedret planleggingsevne (CO-OP: cognitive orientation to daily occupational performance) for voksne med CP (Peny-Dahlstrand et al., 2018; Øhrvall, Bergqvist et al., 2020)

SYKEHUSET I VESTFOLD UNIVERSITETET I OSLO Oslo universitetssykehus

Relaterte utfordringer hos voksne med CP

- Hjerneskaden er ikke progredierende, men konsekvensene av den endre seg over tid
 - Eksekutiv fungering (økte krav til selvstendighet og planleggingssevne)
 - Visuo-spatial kognisjon (økte krav til orienteringsevne, f.eks)
 - Fatigue
 - Psykiske vansker
 - Økt sårbarhet
 - Følge av belastninger leve med kronisk tilstand
- Konsekvenser:
 - Mindre sannsynlig at er i jobb enn jevnaldrende, også om utdanning og normalt evnenivå
 - «...cognitive dysfunction that leads to learning disabilities throughout childhood... directly affects quality of life, participation and later socio-professional integration»

(Fluss & Lidzba, 2020, s. 452; Michelsen et al., 2005)

CPCog for barn

CPCog for barn

- I 2012 tok brukerorganisasjonene i CP Norden initiativ til utarbeidelse av en systematisk oppfølgingsprotokoll av kognisjon for barn med CP
- Gruppe skandinaviske psykologer utarbeidet protokoll
- Protokollen ble publisert i 2015 (Bøttcher et al., 2015)

CPCog for barn

Fire hensyn

- Foreslå instrumenter som brukes i alle skandinaviske land
- Foreslå instrumenter som er godt kjent blant klinikere
- Foreslå en gjennomførbar protokoll
- Utrede mest relevante områder:
 - evnenivå
 - visuo-spatial kognisjon
 - eksekutiv fungering

To formål

- Klinisk: avdekke vansker så tidlig som mulig slik at forebyggende tiltak kan settes inn
- Forskning: øke kvaliteten på data om kognitiv fungering i nasjonale registre

CPCog for barn

	Alder	GMFCS I-III	GMFCS IV-V
NorCP kognisjon	5 – 6 år	WPPSI-IV Beery-VMI BRIEF-2	Tilrettelagte utredning med deltester fra standardiserte tester.
	12 – 13 år	WISC-V Beery-VMI BRIEF-2	
	15 – 17 år	WISC-V VMI BRIEF-2	

Evenenivå

Visuo-spatial kognisjon

Eksekutiv fungering

På landsbasis (Norge): 63% testet

År	Prosent testet
2008	30
2012	35
2018	38
2021	63

DISABILITY AND REHABILITATION
https://doi.org/10.1080/09638238.2022.2094477

ORIGINAL ARTICLE

OPEN ACCESS

The implementation of systematic monitoring of cognition in children with cerebral palsy in Sweden and Norway

Maja Knudsen^a, Kristine Stadslekk^{a,b}, Elisabeth O'Leagan^c, Ann I. Alriksson-Schmidt^d, Guro L. Andersen^e, Sandra Julsen Hollung^f, Åsa Korsfält^g and Pia Odman^h

SYKEHUSET I VESTFOLD

UNIVERSITETET I OSLO

Oslo universitetssykehus

CPCog-Voksen

UNIVERSITETET I OSLO

Oslo universitetssykehus

CPCog-Voksen protokoll for systematisk oppfølging av kognisjon hos voksne

- De kognitive vanskene forsvinner ikke
- Konsekvenser av kognitive vansker kan bli større med økende krav og forventninger
- De som har vært fulgt systematisk opp gjennom barne- og ungdomsalderen uttrykker en forventning om oppfølging også når blir voksne
- Vet at overganger er særlig sårbare faser
- Oppfølgingstilbudet må
 - Bygge videre på oppfølgingstilbudet til barn
 - Være realistisk å implementere
 - Tilbys alle
 - Adressere behov brukerne etterspør

SYKEHUSET I VESTFOLD

UNIVERSITETET I OSLO

Oslo universitetssykehus

frontiers in Neurology

Systematic Monitoring of Cognition for Adults With Cerebral Palsy – The Rationale Behind the Development of the CPCog-Adult Follow-Up Protocol

Kristine Stadslekk^{a,b}, Maren A. van Wilgen^c, Guro L. Andersen^d, Lene Bergsmo^e, Lene Berghs^f, Anne Christensen^g, David Asmundsen^h, Sandra Julsen Hollungⁱ, Kristine Stadslekk^j, Pia Odman^k, Ann I. Alriksson-Schmidt^l, Guro L. Andersen^m, Sandra Julsen Hollungⁿ, Åsa Korsfält^o and Pia Odman^p

OPEN ACCESS

Edited by: Kristine Stadslekk, Oslo University Hospital, Norway

Reviewed by: Maren A. van Wilgen, Oslo University Hospital, Norway; Guro L. Andersen, Oslo University Hospital, Norway; Lene Bergsmo, Oslo University Hospital, Norway; Lene Berghs, Oslo University Hospital, Norway; Anne Christensen, Oslo University Hospital, Norway; David Asmundsen, Oslo University Hospital, Norway; Sandra Julsen Hollung, Oslo University Hospital, Norway; Kristine Stadslekk, Oslo University Hospital, Norway; Pia Odman, Oslo University Hospital, Norway; Ann I. Alriksson-Schmidt, Oslo University Hospital, Norway; Guro L. Andersen, Oslo University Hospital, Norway; Sandra Julsen Hollung, Oslo University Hospital, Norway; Åsa Korsfält, Oslo University Hospital, Norway; Pia Odman, Oslo University Hospital, Norway

SYKEHUSET I VESTFOLD

UNIVERSITETET I OSLO

Oslo universitetssykehus

CPCog-Voksen

Undersøkellesområder (kjernebatteri)

	Kognisjon
Evnenivå	Wechsler Adult Intelligence Scale
Visuo-spatial kognisjon	VMI
Eksekutiv fungering	BRIEF-Adult

SYKEHUSET I VESTFOLD

UNIVERSITETET I OSLO

Oslo universitetssykehus

CPCog-Voksen Undersøkelsesområder (utvidet batteri)	
Kognisjon	
Evnenivå	Wechsler Adult Intelligence Scale
Visuo-spatial kognisjon	VMI
Eksekutiv fungering	BRIEF-Adult
Hukommelse	Wisconsin card sorting test
	D-Kefs: TMT & Color Word
	California Verbal Learning test
Adaptiv fungering	Rey Complex Figure Test
	Vineland Adaptive Behaviour Scales
Fatigue	Fatigue severity scale, Modified MFS
Smerte	SF-36 section about pain, WHODAS
Mental helse	Hospital Anxiety and Depression Scale

CPCog-Voksen Undersøkelsestidspunkt		
Alder	Begrunnelse	Status
18-19 år	På starten av voksenlivet: planlegge utdanning, bolig, støttebehov	Valgfritt
24 år	På starten av yrkeslivet: planlegge overgang fra studier til jobb	Anbefalt
42 år	Midtveis i yrkeslivet: forebygge senskader (tretthet og smerte)	Valgfritt
54 år	Kunnskap om kognitiv funksjon kan forebygge uønsket tidligpensjon	Anbefalt

CPCog-voksen protokollen: hva nå?

Veien videre

Søkt midler til felles skandinavisk prosjekt for pilotering av CPCog-Voksen, ikke lykkes ennå

Ulik utgangspunkt i de skandinaviske landene

- Sverige:
 - CP-vuxen etablert; inkluderer foreløpig ikke oppfølging av kognisjon
- Norge:
 - CP-voksen ikke etablert, men klart ønsket (NorCP, CP-foreningen, flere voksenhabiliteringer)
 - Søker midler til pilotering; vil også inkludere CPCog
- Danmark:
 - Regionshospitalet Hammel Neurocenter: Danmarks første habiliteringstilbud for voksne med cerebral parese, finansiert av Elsass Fonden. Nevropsykologisk utredning kan inngå som del av utredningstilbudet ved komplekse og/eller uavklarte tilstander (se [Prosjektplan \(elsassfonden.dk\)](https://www.elsassfonden.dk/projektplan))

Oppsummering

- Klart økt risiko for kognitive vansker
- Mer «usynlige» kognitive vansker kan få betydning for fungering som voksen
- Yrkesdeltakelse lavere enn ønsket
- Mange unge voksne beskriver at de opplever seg overlatt til seg selv
- Systematisk oppfølgingstilbud innebærer at alle får tilbud, ikke bare de med størst vansker eller de som ber om hjelp
- Utredning kan lede til hjelp som gjør at problemer ikke blir for store og nye vansker ikke tilkommer

Takk til alle i CPCog-voksengruppa og til dere for oppmerksomheten!

Kristine Stadskleiv
krisstad@uio.no; kstadskl@ous-hf.no

